

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra

Vår dato:

04.05.2021

Vår ref:

2020/11468

Deres dato:

Deres ref:

Kommunedirektøren

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO
KOMMUNE
Bredbuktnesveien 6
9522 KAUTOKEINO
Att. Kommunedirektøren

Saksbehandler, innvalgstelefon

Solfrid Andersen, 78 95 03 71

Rapport fra barneverntjenestens arbeid med undersøkelser i Kautokeino kommune

Statsforvalteren (tidligere Fylkesmannen) gjennomførte tilsyn med Kautokeino kommune 23. og 24. februar 2021. På grunn av den pågående Covid-19-pandemien ble tilsynet gjennomført digitalt. Vi undersøkte om kommunen sørger for at barneverntjenesten sitt arbeid med undersøkelser blir utført i samsvar med aktuelle lovkrav slik at barna og foreldrene får trygge og forsvarlige tjenester.

Tilsynet ble gjennomført som del av et landsomfattende tilsyn initiert av Statens helsetilsyn.

Fylkesmannen konkluderer med at Kautokeino kommune ikke sikrer at:

- arbeidet med undersøkelser blir tilstrekkelig faglig forsvarlig gjennomført, fulgt opp og kontrollert
- barn får mulighet til å medvirke, at det samarbeides med foreldre og at foreldre får ivaretatt sine partsrettigheter gjennom undersøkelsen
- undersøkelsen gjennomføres så skånsomt som mulig, ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier og at saken er godt nok opplyst før det konkluderes
- nødvendig dokumentasjon av barnevernfaglige vurderinger, herunder barnets beste, gjøres underveis og til slutt i undersøkelsene

Dette er brudd på barnekonvensjonen art. 12, barnevernloven §§ 1-4, 1-6, 1-7, 4-3 andre ledd, 6-3 a, 6-4, 6-4 femte ledd og forvaltningsloven §§ 13 a nr. 1, 17, 24 og 25 og god forvaltningsskikk, samt barnevernloven § 2-1 andre ledd og kommuneloven § 25-1.

E-postadresse:
fmtfpost@fylkesmannen.no
Sikker melding:
www.fylkesmannen.no/melding

Postadresse:
Postboks 700
9815 Vadsø

Besøksadresse:
Strandvegen 13, Tromsø
Damsveien 1, Vadsø

Telefon: 78 95 03 00
www.fylkesmannen.no/tf
Org.nr. 967 311 014

Innhold

Utkast til rapport fra tilsyn med barneverntjenesten sitt arbeid med undersøkelser i Kautokeino kommune	1
1. Tilsynets tema og omfang	3
2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet	4
3. Beskrivelse av faktagrunnlaget	8
4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag	17
5. Fylkesmannens konklusjon	23
6. Oppfølging av påpekte lovbrudd.....	24
Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet.....	25

1. Tilsynets tema og omfang

I dette kapittelet beskriver vi hva som ble undersøkt i tilsynet.

I dette tilsynet har Statsforvalteren undersøkt og vurdert om kommunen sikrer at barneverntjenestens arbeid med undersøkelser er forsvarlig. Tilsynet med forsvarlig undersøkelsesarbeid innebærer en undersøkelse og vurdering av om barneverntjenesten har;

- forberedt og planlagt undersøkelsen ut fra innholdet i meldingen og eventuelt tidligere undersøkelser/annen kontakt med familien
- sørget for at undersøkelsens innhold, omfang og fremdrift er i tråd med alvoret i situasjonen for barnet
- gjort relevante barnevernfaglige og juridiske vurderinger underveis og til slutt i undersøkelsen
- konkludert undersøkelsen i tråd med de vurderingene som er gjort
- har gjort nødvendige vurderinger og tiltak for arbeidet med undersøkelsene som følge av koronasituasjonen i 2020-21

Tilsynet har gjennomgått de siste 20 gjennomførte undersøkelsene i tjenesten. Undersøkelsene gjaldt barn som bodde hjemme da barneverntjenesten mottok bekymringsmelding. Med dette forstås barn under 18 år som bor i biologisk familie, adoptivfamilie eller er plassert hos andre uten barneverntjenestens medvirkning.

Statsforvalterens tilsyn er gjennomført som systemrevisjon. Det innebærer at Statsforvalteren har ført tilsyn med hvordan kommunen styrer og leder arbeidet for at barneverntjenesten skal oppfylle de aktuelle lovkravene.

Barn og foreldres meninger om, og erfaringer med barneverntjenestens arbeid med undersøkelser, er viktig informasjon for tilsynsmyndigheten. Både når det gjelder kvaliteten på tjenestene og kommunens praksis når det gjelder brukermedvirkning. Statsforvalteren ønsket derfor å snakke med ett utvalg av barn og foreldre som har hatt undersøkelse fra barnevernet i Kautokeino kommune det siste året. Det var frivillig å snakke med oss, og vi fikk dessverre ikke snakket med noen barn. Vi snakket med fem foreldre.

2. Aktuelt lovgrunnlag for tilsynet

I dette kapittelet redegjør vi for lovgrunnlaget for tilsynet.

Statsforvalteren er gitt myndighet til å føre tilsyn med kommunal barneverntjeneste, etter barnevernloven § 2-3 b. Et tilsyn er en kontroll av om virksomheten er i samsvar med lov- og forskriftsbestemmelser. Vi gir derfor her en oversikt over kravene som ble lagt til grunn i tilsynet.

Barneverntjenesten har en rett og plikt til å foreta undersøkelse i saken når den vurderer at det er «rimelig grunn til å anta» at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter barnevernloven kapittel 4. Formålet med undersøkelsen er å vurdere og konkludere om barnet lever i en omsorgssituasjon som kan gi grunnlag for barneverntiltak.

Kravene til undersøkelsen følger av lovbestemmelser i barnevernloven (bvl.) og forvaltningsloven (fvl.).

Forsvarlighet

Alle tjenester og tiltak etter barnevernloven skal være forsvarlige etter bvl. § 1-4.

Barnevernlovens regel om forsvarlighet har et helhetlig utgangspunkt. Innholdet i kravet må tolkes i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i barnevernloven, for eksempel prinsippet om barnets beste. Videre vil både barnevernlovens og forvaltningslovens saksbehandlingsregler gi innhold til kravet om forsvarlig gjennomføring av undersøkelsene.

Kravet om forsvarlighet er rettet mot både tjenester og tiltak, og innebærer også krav til ledelse, organisering og styring. Det er en nær sammenheng mellom kravet til forsvarlighet og kravet om internkontroll for å sikre at oppgavene blir utført i samsvar med krav fastsatt i medhold av lov, jf. bvl. § 2-1 andre ledd.

Barnets beste

Prinsippet om barnets beste kommer frem av barnekonvensjonen artikkel 3 og Grunnloven § 104. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn. I barnevernloven er prinsippet nedfelt i § 4-1, som sier at det skal legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Bestemmelsen slår også fast at det i vurderingen skal legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen. Prinsippet utgjør en

selvstendig rettighet for hvert barn, men det skal også vektlegges når andre lovbestemmelser skal fortolkes og virke som en retningslinje for saksbehandlingen i saker som berører barn.

Barnets rett til medvirkning

Barnets rett til å bli hørt er nedfelt i bvl. § 1-6. Bestemmelsen gir barnet en ubetinget og selvstendig rett til å medvirke, men ingen plikt. Retten gjelder i hele beslutningsprosessen og i alle forhold som berører barnet, ikke bare når det skal tas rettslige eller administrative avgjørelser. Retten til medvirkning betyr at beslutningstakerne har en plikt til å gi barnet en mulighet til å medvirke. I en undersøkelse plikter barneverntjenesten å sikre at barnet får oppfylt sin rett til medvirkning. Prinsippet om barnets beste henger uløselig sammen med barnets rett til medvirkning. Formålet med medvirkning er å få frem barnets synspunkter om egen situasjon for å bidra til at de avgjørelser barnevernet fatter i en undersøkelsesfase er til barnets beste.

Samarbeid med foreldrene

Foreldrene som undersøkelsen omhandler, har selvstendige rettigheter i undersøkelsessaken. Når foreldrene er part i barnevernssaken, vil de ha rett til å uttale seg etter fvl. § 17. Barnevernet skal i utgangspunktet forelegge opplysninger som de mottar under undersøkelsen, for foreldrene for uttalelse. Barneverntjenesten bør også gjøre foreldrene kjent med andre opplysninger som er av vesentlig betydning etter fvl. § 17.

Barnevernet skal utøve sin virksomhet med respekt for, og så langt som mulig i samarbeid med, barnet og barnets foreldre, jf. bvl. § 1-7.

Nærmere krav til undersøkelsens innhold, omfang og fremgangsmåte

Forvaltningsloven pålegger barneverntjenesten å påse at sakens faktum er klarlagt så langt det er mulig før det treffes vedtak, jf. fvl. § 17. Dette innebærer at relevante sider av saken må komme frem. Barnverntjenesten må vurdere riktigheten av de opplysninger som kommer inn underveis i undersøkelsen. Hvor omfattende undersøkelse barneverntjenesten skal gjøre beror på en konkret vurdering av meldingens innhold og karakter og annen informasjon i saken. Momenter som alvorlighet, kompleksitet og hastegrad har betydning for hvor grundig barneverntjenesten skal undersøke.

Barnevernloven § 4-3 andre ledd slår fast at undersøkelsen skal gjennomføres slik at den minst mulig skader noen som den berører, og den skal ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier.

Foreldrene eller den eller den barnet bor hos, kan ikke motsette seg at en undersøkelse blir gjennomført ved besøk i hjemmet, jf. bvl. § 4-3 tredje ledd, og barneverntjenesten kan også engasjere sakkyndige, jf. bvl. § 4-3 fjerde ledd.

Etter bvl. § 6-4 femte ledd skal barneverntjenesten innhente opplysninger i samarbeid med foreldrene. Innhenting av taushetsbelagte opplysninger fra andre forvaltningsorganer og helsepersonell omfattes av taushetsplikten. Dette innebærer at barneverntjenesten må ha gyldig samtykke fra foreldrene for å innhente opplysningene, jf. fvl. § 13 a nr. 1 eller en lovhjemmel som gir adgang til å unnta fra taushetsplikten. Barneverntjenester har hjemmel til å pålegge offentlige myndigheter m.fl. pålegg om å gi taushetsbelagte opplysninger i de situasjonene som er beskrevet i bvl. § 6-4.

I følge bvl. § 6-9 skal undersøkelser gjennomføres snarest og senest innen tre måneder, eventuelt seks måneder i særlige tilfeller.

Dokumentasjon

Det hører til god forvaltningsskikk å sørge for tilstrekkelig og etterrettelig dokumentasjon, slik at man kan gjøre rede for hva som er gjort i saken og begrunnelsen for dette. Dokumentasjonsplikten er også en følge av forsvarlighetskravet og plikten til internkontroll.

Både avgjørelser om å innvilge hjelpetiltak og henleggelse av en sak etter undersøkelse regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven, jf. bvl. § 6-1 andre ledd og § 4-3 sjette ledd. Dette innebærer at vedtaket skal begrunnes etter reglene i forvaltningsloven §§ 24 og 25. I tillegg skal det etter bvl. § 6-3a komme frem av vedtaket hva som er barnets synspunkt, og hvilken vekt barnets mening er tillagt. Hvordan barnets beste er vurdert skal også komme frem av vedtaket.

Kravene til styring og ledelse

Kravet til internkontroll er et viktig element i kommunens ansvar for å tilby og yte forsvarlige tjenester. Kravene til internkontroll er regulert i kommuneloven, jf. bvl. § 2-1 andre ledd.

Kommuneloven § 25-1 slår fast at kommunen skal ha internkontroll med barneverntjenestens arbeid med undersøkelser. Målet med internkontrollen er å sikre at barnevernloven med tilhørende forskrifters krav til undersøkelser følges. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen. Kommunen må også kunne redegjøre for hvordan den oppfyller kravet til internkontroll.

Internkontrollplikten innebærer at kommunen skal ha systematiske tiltak som sikrer at barnevernets aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med de lov- og forskriftskrav som regulerer aktivitetene. Det skal ikke være overlatt til tilfeldigheter eller ildsjeler at virksomheten drives forsvarlig. Internkontrollen skal tilpasses virksomhetenes størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold og ha det omfang som er nødvendig.

I kommuneloven § 25-1 tredje ledd bokstav a til e stilles det krav til innholdet i internkontrollen. Kommunen skal skaffe seg oversikt over, og følge med på, områder hvor det er fare for svikt i tjenesteenhetene eller at tjenestene ikke følger lov- og forskriftskravene. Hvilke styringsaktiviteter som er nødvendige for å få oversikt vil variere avhengig av blant annet organisering og størrelse på tjenestene.

Det skal iverksettes tiltak slik at mangler i tjenestene fanges opp. Kommunen skal utvikle, iverksette, kontrollere, evaluere og forbedre nødvendige prosedyrer, instruksjer, rutiner eller andre tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge feil og mangler i tjenesten. Det er opp til kommunen å vurdere i hvilken grad det er behov for rutinebeskrivelser for å oppfylle lovkravene. Rutiner som ikke er skriftlige, men som åpenbart er kjent for ansatte, kan være tilstrekkelig.

Det følger av bvl. § 2-1 syvende ledd at kommunen skal sørge for at ansatte som gjennomfører undersøkelser i barneverntjenesten får tilstrekkelig opplæring og vedlikeholder sine kvalifikasjoner til å utføre arbeidet på en forsvarlig måte. Det er opp til kommunen å vurdere hvilke krav som skal stilles til nødvendig kvalifikasjoner. Kommunen skal identifisere behov for opplæring og/eller veiledning av de ansatte, og iverksette kvalifikasjonshevede tiltak ved behov.

Regelverket under pandemien

Bufdir har gitt ut flere tolkningsuttalelser og annen informasjon som er relevant for barneverntjenestenes organisering av arbeidet med undersøkelser under pandemien.¹

¹ https://bufdir.no/aktuelt/temaside_koronavirus/profesjonelle/kommunal_barnevernstjeneste/

Barneverntjenesten skal følge med på arbeidet med undersøkelser generelt og om den enkelte undersøkelse, har blitt påvirket av følgene av pandemien. Dersom konsekvensene er at barneverntjenestens undersøkelser ikke er forsvarlige, skal behov for tiltak vurderes og iverksettes.

3. Beskrivelse av faktagrunnlaget

Her gjøres det rede for hvordan virksomhetens aktuelle tjenester fungerer, inkludert virksomhetens tiltak for å sørge for at kravene til kvalitet og rettsikkerhet for tjenestemottakerne blir overholdt.

Kautokeino kommune hadde per tredje kvartal 2020 hadde ca. 2 913 innbyggere. Rundt 95% av kommunens innbyggere er samisktalende, og samisk og norsk er likestilt som forvaltningsspråk. Reindrift er den viktigste næringen i kommunen.²

Alle vi intervjuet og/eller som deltok på oppstarts- og oppsummeringsmøtet for tilsynet ble tilbudt samisk tolk. Vi ba også alle vi intervjuet om å si ifra dersom det var spesielle forhold ved det samiske språket eller den samiske kulturen, som kunne påvirke barneverntjenestens arbeid med undersøkelser. Det var ingen som ønsket samisk tolk i forbindelse med tilsynet, eller som kom med opplysninger om at samisk kultur eller språk fikk innvirkning på undersøkelsen på noen måte. I saksgrunnlaget var det noen dokumenter på samisk. Disse har vi fått oversatt til norsk. Endelig rapport fra tilsynet vil bli oversatt til samisk.

Organisering, styring og ledelse

Kommunens organisasjonskart var ikke oppdatert på tilsynstidspunktet. Det kom frem i intervju at kommunen, siden august 2020, har vært administrativt organisert i en tre-nivåmodell med tre beslutningsnivå: kommunedirektør, kommunalledere og virksomhetsledere. Barnverntjenesten er en del av kultur- og oppvekstenheten. I intervju kom det frem at virksomhetsleder for barnevern har økonomi- og personalansvar for barneverntjenesten. Virksomhetsleder er utover dette også virksomhetsleder for PPT og rådgiver for kommunalleder for kultur og oppvekst. Det faglige

² Informasjon hentet fra «Dette er Kautokeino kommune», på kommunens hjemmeside; <https://www.guovdageainnu.suohkan.no/politikk-og-administrasjon/om-kommunen/dette-er-kautokeino-kommune/>

ansvaret, inkludert avgjørelsesmyndighet, er delegert direkte til barnevernleder fra politisk ledelse i kommunen.³

Kommunens øverste administrative leder er kommunedirektøren. Barnevernleder har rapporteringsansvar til virksomhetsleder, som rapporterer til kommunalleder, som rapporterer til kommunedirektør. Det kom frem i intervju at barnevernleder og virksomhetsleder har månedlige møter, hvor de går gjennom nøkkeltall og status i tjenesten, samt praktiske ting knyttet til økonomi og personaloppfølging. Virksomhetsleder og kommunalleder har tett dialog, og virksomhetsleder deltar i kommunalleders ledergruppe som har møte hver tredje uke. Kommunaleleder rapporterer tertialvis til formannskapet og deltar på personalmøter ved behov. Kommunedirektøren har fortløpende dialog med kommunaleleder, ikke faste møter.

Barneverntjenesten har 4,5 stillinger, inklusive barnevernleder og 50% merkantil stilling. Av disse var 1,5 stilling vakant på tilsynstidspunktet. I intervju kom det frem at av de som var ansatt i barneverntjenesten på tilsynstidspunktet, var det to som arbeidet med saksbehandling (undersøkelser) og en som kun arbeidet med omdømmebygging og samarbeid med barnehage og skole. Den ene av de to som arbeidet med undersøkelser var barnevernleder, som brukte nesten 100% av stillingen sin til saksbehandling.

Barnevernleder har bachelorgrad i sosialt arbeid og videreutdanning innen blant annet ledelse, psykososialt arbeid, ICDP veileder og Juss i barnevernsarbeid. Barnevernleder har arbeidet i barneverntjenesten siden 2005, har vært stedfortreder for tidligere barnevernleder og ble leder i april 2020. Kompetansen til de øvrige ansatte i tjenesten på tilsynstidspunktet var bachelorgrad i samisk barnehagelærer og sykepleier med videreutdanning i akuttpsykiatri.

Opplæringen i barneverntjenesten består av en innføring i rutinepermen og veiledning i saksbehandling annen hver uke eller oftere ved behov. Både saksbehandler og barnevernleder har ansvar for å spille inn problemstillinger til veiledning. Det kom frem i intervju at barneverntjenesten, som en del av opplæringen og for å holde seg faglig oppdatert, skal ta i bruk e-læringsenheter i

³ Stillingsbeskrivelse for barnevernleder og politisk delegasjonsreglement for Kautokeino kommune
Kommunens

Visma veilederen. Ansatte tilbys videreutdanning, på tilsynstidspunktet var det en som tok PMTO (foreldreveiledning). Barneverntjenesten er med i læringsnettverk i Vest-Finnmark, og har deltatt i veiledningsteam i regi av Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (Bufdir) i perioden 2018-2020. Det kom frem i intervju at dette ble opplevd som positivt.

Barneverntjenesten har ukentlige fagmøter, hvor enkeltsaker gjennomgås og drøftes. I tillegg til gjennomgang av alle saker i fagmøter, følger barnevernleder med på saksbehandlingen ved å gå igjennom aktiviteter og frister i fagsystemet, «Familia».

I intervju kom det frem at kommunen ikke har foretatt noen nylig kompetansekartlegging av barneverntjenesten. Barnevernleder opplyste i intervju at barneverntjenesten har gjort en kartlegging av kompetanse på fostehjemsområdet, i forbindelse med forberedelser til barnevernsreformen 2022, i regi av læringsnettverket. I forbindelse med stillingsutlysning og forberedelser til barnevernsreformen kom det frem at det er behov for å gjøre en kompetansekartlegging.

Kommunen har to rutiner for internkontroll. Den ene er «Retningslinjer og rutiner for varsling av kritikkverdige forhold i Kautokeino kommune» vedtatt 22. mai 2008 og den andre er en udatert «Internkontroll i barneverntjenesten i Kautokeino kommune». Ingen av rutinene var oppdatert på gjeldene lovverk og praksis. «Retningslinjer og rutiner for varsling av kritikkverdige forhold i Kautokeino kommune» inneholder skjema for å melde avvik. Kommunen har også et elektronisk avvikssystem, som heter IKKS. I intervju kom det frem at det elektroniske avvikssystemet ikke var kjent for de ansatte i barneverntjenesten, og at det ikke er gjennomført opplæring i avvikssystemet for alle ansatte i kommunen. Det kom også frem i intervju at ansatte er kjent med at det kan meldes avvik både innen HMS og saksbehandling, herunder faglig forsvarlighet og praksis, og at avvik kan meldes både skriftlig og muntlig til nærmeste leder. Avvikene blir ifølge intervjuene primært håndtert av virksomhetsleder eller kommunalleder. Det kom frem i intervju at den som melder avvikt ikke alltid får tilbakemelding om hvordan avviket blir håndtert. Så langt tilsynet kan se finnes det ikke noen rutine for håndtering og dokumentasjon av meldt avvikt, dersom dette meldes utenfor IKKS. Det kommer ikke frem hvordan kommuneledelsen får oversikt over avvik som meldes utenfor IKKS, hvordan de blir orientert om avvikene og hvordan de håndteres.

Barneverntjenesten har gjennomført en generell risiko- og sårbarhets analyse (ROS) for barneverntjenesten. Vi kan ikke se at denne er datert. Det er ikke foretatt noen ROS-analyse for arbeid med undersøkelsessaker. I intervju kom det frem at ansatte og kommuneledelsen vurderte følgende forhold som risikoområder i arbeidet med undersøkelsessaker; manglende/ustabil bemanning, sykefravær, personlig egnethet, trusler, å ikke komme i posisjon til en av foreldrene/familiene, rask gjennomgang av bekymringsmeldinger og manglende dokumentasjon av vurderinger. Det kom frem i intervjuene at tiltak som er satt i gang, på bakgrunn av de identifiserte risikoområdene, er arbeid med omdømmebygging og innkjøp av Visma veileder. Den akutte bemanningsutfordringen i barneverntjenesten ble drøftet i et møte mellom kommuneledelsen og barneverntjenesten samme dag som tilsynet ble gjennomført. I intervju kom det frem at kommunen akutt ville omprioritere ressurser i tjenesten for å kunne ivareta barneverntjenestens kjerneoppgaver samtidig som det var vakanse i stillinger. Tilsynet fikk også opplyst at en av de ansatte i tjenesten skulle frikjøpes fra stillingen sin, uten at det var avklart hvor stor del av stillingen det gjaldt, og at de vakante stillingene skulle lyses ut. Det kom også frem i intervju at det er utfordrende å rekruttere kompetente arbeidstakere som også behersker samisk.

Det kom frem i intervju at kommunen ikke bruker erfaringer fra ansatte eller brukere av barneverntjenesten systematisk i forbedringsarbeidet.

Arbeid med undersøkelser

Barneverntjenesten har rutiner for arbeid med undersøkelser, og disse inngår i rutinepermen. I intervju kom det frem at barneverntjenesten reviderte rutinene høsten 2020. Vismaveilederen ble ifølge intervju tilgjengelig for de ansatte uken før tilsynet, og fremover skal den være en del av rutinene for arbeidet med undersøkelser. Ansatte opplyste i intervju å være kjent med rutinene, og at de i tillegg til dem brukte malene i «Familia» og saksbehandlingsrundskrivet til Bufdir i arbeidet med undersøkelser. I rutinebeskrivelsen fra høsten 2020 kommer det fram at barneverntjenesten bruker Kvello metodikken i arbeidet med undersøkelser. I intervju kom det frem at metodikken ikke har vært i bruk i barneverntjenesten siden 2019, fordi barnevernleder er den eneste med denne kompetansen.

I intervju kom det frem at barnevernleder fortløpende vurderer og konkluderer mottatte bekymringsmeldinger. Saksgjennomgangen viser at barneverntjenesten ikke bruker skjema for meldingsgjennomgang når bekymringsmeldingene gjennomgås og konkluderes. Det er likevel mulig å se av saksgjennomgangen at meldingene er konkludert innen frist, fordi aktiviteter i undersøkelsen

er startet opp, før fristen for å gjennomgå og konkludere bekymringsmeldingene er utløpt. I intervju kom det frem at barneverntjenesten skal begynne å bruke malen for meldingsgjennomgang, som ligger i «Familia».

Det kom frem i intervju og saksgjennomgang at vurderinger og drøftinger knyttet til planlegging av undersøkelsen ikke dokumenteres. Ansatte beskrev i intervju at planleggingen inkluderte vurdering og vektning av eventuell tidligere informasjon om familien, vurdering av alvorlighetsgrad/hastegrad, vurderinger av om begge foreldre skal inkluderes når de ikke bor sammen, og om det skal opprettes undersøkelser på søsken.

I 8 av 20 saker tilsynet gjennomgikk forelå det informasjon, som tilsa at barneverntjenesten hadde kjennskap til familien fra før. I 2 av de 8 sakene, så vi eksempler på at tidligere informasjon ble brukt i planleggingen og gjennomføringen av undersøkelsen. I øvrige undersøkelser kunne vi ikke se hvordan tidligere informasjon om familien var vurdert og benyttet i planleggingen av undersøkelsen.

Både intervju og saksgjennomgangen bekrefter at vurderinger av alvorlighetsgrad/hastegrad verken dokumenteres ved oppstart/planlegging av undersøkelsen eller underveis i undersøkelsen. Vi kan likevel se at det i flere saker ble gjort vurderinger av alvorlighetsgrad, blant annet gjennom at barneverntjenesten akutt plasserte barn.

Det var 4 søskenflokker i saksgrunnlaget, og vi så at det ble opprettet undersøkelse på søsken.

Både ansatte og foreldre fortalte i intervju at undersøkelsen startet med at barneverntjenesten snakket med forelder eller foreldrene om innholdet i bekymringsmeldingen, og informerte om hva en undersøkelse består i. En av foreldrene vi intervjuet hadde ikke fått informasjon om at det ble åpnet undersøkelse.

Saksgjennomgangen viste at forelder/foreldrene i noen tilfeller ble innkalt til første samtale per brev, hvor det kom frem av brevet at de ble innkalt til samtale for å avklare bekymringsmeldingen og at barneverntjenesten skulle vurdere opprettelse av undersøkelse etter møtet.

I 19 av 20 saker forelå det en undersøkelsesplan, hvor det kom frem dato for når undersøkelsen ble startet opp og frist for avslutning, samt en opplisting av undersøkelsesaktivitetene. Det kom ikke

frem hva barneverntjenesten skulle undersøke (problemstillinger/hypoteser) i undersøkelsesplanene. Ansatte beskrev i intervju at de laget utkast til undersøkelsesplan, hvor hensikten med planen var å systematisere og sikre framgang i arbeidet med undersøkelsen. Deretter ble undersøkelsesplanen forelagt foreldrene, som fikk mulighet til å komme med innspill. I intervjuer med foreldre kom det frem at ingen av dem hadde sett noen konkret plan for undersøkelsen eller fått mulighet til å delta i/påvirke planleggingen av undersøkelsen, utover å mene noe om tidspunktet for undersøkelsesaktivitetene. Foreldrene sa at de hadde blitt informert om at barneverntjenesten skulle foreta undersøkelsesaktiviteter og innhente informasjon fra andre instanser.

Barneverntjenesten bruker tolk ved behov. Dette bekreftes både i intervju og saksgjennomgangen.

Både i intervju med ansatte og foreldre kom det frem at alle i barneverntjenesten snakker samisk, at muntlig kommunikasjon med samiskspråklige familier foregår på samisk og at all skriftlig kommunikasjon foregår på norsk. Ansatte sa i intervju at foreldre som ønsket det, ville kunne få for eksempel vedtak på samisk. En av foreldrene vi intervjuet uttrykte ønske om at også skriftlig kommunikasjon kunne foregå på samisk. I saksgjennomgangen kom det ikke frem noen steder om foreldrene ble forespurt hva de ønsket, eller om de selv måtte be om det.

Saksgjennomgangen viser at barneverntjenesten gjennomfører undersøkelsesaktiviteter som for eksempel samtale med barn og foreldre, observasjoner og hjemmebesøk. Faktaopplysninger og vurderinger knyttet til hjemmebesøk og samtaler dokumenteres underveis i de fleste undersøkelsene.

Saksgrunnlaget viser at det ble innhentet informasjon fra andre offentlige instanser i 15 av 20 saker. Både i barneverntjenestens rutine for arbeid med undersøkelser, og i intervju med ansatte, kom det frem at det skal innhentes samtykke til innhenting av opplysninger fra andre instanser. I 9 av 15 saker forelå det enten skriftlig eller muntlig samtykke, eller begge deler. I 7 av disse var ikke det spesifisert hvilke instanser det kunne innhentes informasjon fra. Hvilken informasjon som kunne innhentes fra instansene, var ikke spesifisert i noen av samtykkene. I intervju med ansatte kom det frem at de muntlig informerer foreldrene om hvilken informasjon som skal innhentes og hvorfor den skal innhentes. Dette dokumenteres ikke i sakene. Flertallet av foreldrene bekreftet i intervju at de hadde fått informasjon om hvilke instanser det skulle innhentes informasjon fra, men ikke

hvilken informasjon eller hva som var hensikten med å innhente informasjonen. De hadde heller ikke fått mulighet til å komme med innspill til hvilken informasjon som skulle innhentes.

I 6 saker innhentet barneverntjenesten informasjon om barnet eller foreldrene, uten at det var dokumentert at foreldrene hadde samtykket. Eksempelvis ble det innhentet opplysninger om foreldre, selv om samtykket gjaldt innhenting av opplysninger om barnet. Det ble også innhentet opplysninger uten at foreldre var informert om det. Foreldre fikk informasjon om informasjonsinnhenting fra en annen offentlig instans. Det kom også frem i intervjuer med foreldre at barneverntjenesten hadde «prosedyrer» for å innhente opplysninger selv om foreldrene ikke samtykket.

Det kom frem i intervju med ansatte at barneverntjenesten tar utgangspunkt i bekymringen når de vurderer hvilke instanser det skal innhentes informasjon fra, men at det innhentes «ganske standard» fra noen instanser, for eksempel helsestasjon. Vurderingene ble ikke dokumentert. I saksgrunnlaget så vi eksempler på at det ble innhentet informasjon om foreldre, når bekymringen dreide seg om skoleproblematikk. Det kom også frem i saksgrunnlaget, at når foreldre stilte spørsmål om behovet for å innhente informasjon fra forskjellige instanser, opplyste barneverntjenesten dem om at de hadde en rutine for å innhente bredt for å få ett godt grunnlag for å vurdere saken.

Ved innhenting av informasjon viser saksgjennomgangen at barneverntjenesten bruker en standardmal, med standardspørsmål, og at det varierer hvorvidt barneverntjenesten opplyser at det foreligger samtykke i innhentingsbrevene. I mange av innhentingsbrevene kom det ikke klart frem om det var en anmodning eller ett pålegg. Det kom frem i intervju med ansatte at barneverntjenesten var klar over dette og at de skulle justere malene.

I 4 av sakene hvor det ble innhentet informasjon fra offentlige instanser, ble undersøkelsen konkludert og avsluttet før all informasjon var kommet inn, uten at det ble dokumentert hvilke vurderinger barneverntjenesten hadde gjort av dette. Det var også flere saker i saksgrunnlaget, hvor barneverntjenesten purret på manglende etterspurt informasjon samme dag som undersøkelsen ble konkludert eller like etter at den ble avsluttet.

Både intervju og saksgjennomgangen viste at barneverntjenesten ikke dokumenterer drøftinger av undersøkelsessakene som gjøres på fagmøter eller i veiledning. For eksempel midtveisevalueringer eller problemstillinger knyttet til retning, innsnevring/utvidelse av undersøkelsen, innkomne opplysninger, omfang eller om saken er godt nok opplyst til at den kan avsluttes. Gjennomgang av innkomne opplysninger med foreldrene var heller ikke dokumentert, utover at det i enkelte tilfeller nevnes i sluttrapporter at opplysningene er gjennomgått med foreldrene.

I intervju kom det frem at ansatte ga både barnet og foreldrene informasjon, spurte om de forstod informasjonen de fikk og om de trengte tolk. Saksgjennomgangen viste at dette ikke dokumenteres i sakene. Ansatte sa at de ikke sender ut referater fra samtaler eller kopi av dokumenter underveis i undersøkelsen, fordi de hadde erfaring med at foreldre spredte dette til andre.

Det kom også frem i intervju med ansatte at barneverntjenesten ved behov gjør vurderinger av hvorvidt foreldrene ikke skal ha informasjon om barnet, eller det barnet forteller. Eksempler på slike tilfeller var volds- og overgrepssaker, hvor barnet skal avhøres av politiet uten at foreldrene blir informert.

Saksgjennomgangen viser at i 9 av 20 saker inkluderes ikke begge foreldre i undersøkelsen. I flere av disse sakene hadde barnet samvær eller bodde 50 % av tiden hos hver av foreldrene, men undersøkelsen ble gjennomført kun der barnet hadde folkeregistrert adresse.

Ansatte sa i intervju at de snakker med og/eller observerer alle barn. De sa også at de ikke har noen spesielle grenser på alder for når de snakker med barn, men at de ser an barnet og dets utvikling. Saksgjennomgangen viste at av 20 barn ble 11 snakket med og 7 observert. Barneverntjenesten la til rette for at 5 av barna kunne snakke alene med dem. Saksgrunnlaget viste at barneverntjenesten ikke alltid snakket med barna om de bekymringsfulle forholdene og heller ikke tar med seg bekymringsfulle temaer som kommer frem videre i undersøkelsen. Det kommer heller ikke alltid frem hva formålet med samtalene var, og samtalene med barn ble i liten grad dokumentert. For eksempel ble det utfylt kartleggingsskjema, som indikerte at barneverntjenesten hadde snakket med og kartlagt barnet, uten at det forelå noe referat fra samtalen med barnet. Observasjoner av barn var i liten grad dokumentert i sakene. I saksgrunnlaget var det også en sak, hvor det var vurdert av barnehagen at det ikke var nødvendig å observere barnet i barnehagen. Barneverntjenestens vurdering av dette kom ikke frem i saken. I de sakene, hvor barnet verken var snakket med eller

observert, var det ikke dokumentert vurderinger av hvorfor barnet ikke var snakket med eller observert.

Det var ingen saker i saksgrunnlaget, hvor det ble engasjert sakkyndig i undersøkelsen. Det kom frem i intervju at barneverntjenesten innhenter sakkyndig ved behov.

I 13 av 20 saker var det ikke gjennomført undersøkelsesaktiviteter som var egnet til å avdekke de bekymringsfulle forholdene. Av de resterende 7 sakene var det 3 saker, hvor det kun delvis var gjennomført undersøkelsesaktiviteter som var egnet til å avdekke de bekymringsfulle forholdene. Eksempler på dette var at barneverntjenesten ikke hadde undersøkt barnets totale omsorgssituasjon eller at det forelå alvorlig bekymringsfulle forhold, som for eksempel mistanke eller indikasjoner på vold, som ikke ble undersøkt tilstrekkelig eller ikke ble undersøkt. I intervju med ansatte kom det frem at det kunne forekomme saker, hvor det forelå bekymring, men barneverntjenesten ikke kom i posisjon til å undersøke forholdet. I saksgrunnlaget var det også saker, hvor barneverntjenesten innhentet informasjon eller gjennomførte andre undersøkelsesaktiviteter som verken var relevante for å avdekke bekymringen eller ville kunne belyse den på noen måte.

I 14 av 20 saker fremstod ikke konklusjonen(e) som logiske i henhold til den samlede vurderingen og de utfordringene som var beskrevet. I 1 av de resterende sakene fremstod konklusjonen kun delvis som logisk i henhold til den samlede vurderingen.

I intervju med ansatte kom det frem at samlende og avsluttende barnevernfaglige vurderinger skal komme frem i sluttrapporten, hvor det skal gjøres en helhetlig vurdering av barnets situasjon. I 9 av 20 saker var det ikke foretatt samlende og avsluttende barnevernfaglige vurderinger før undersøkelsen ble konkludert og avsluttet. I 4 av de resterende sakene forelå det kun delvis barnefaglige vurderinger. I 8 av 20 saker forelå det en barnet beste vurdering, men det var kun i 5 av de 8 sakene at vurderingen kom eksplisitt fram. Utover noe oppsummering i enkelte sluttrapporter er det vanskelig å få tak i hva som er barnets synspunkt i sakene. Det kommer heller ikke frem i sakene hvordan barneverntjenesten vurderer og vekter barnas uttalelser.

Både i rutinene og i intervju med ansatte kom det frem at det skal skrives undersøkelsesrapport og vedtak før undersøkelsen avsluttes. Saksgrunnlaget viste at det forelå undersøkelsesrapport og

vedtak i alle sakene. Flere av vedtakene inneholdt ikke barneverntjenestens vurdering og vekting av barnets synspunkter. 7 av 20 vedtak inneholdt en barnets beste vurdering, og det var bare i 4 av dem at vurderingen kom eksplisitt fram. I intervju beskrev ansatte undersøkelsesrapporten som et «levende dokument», hvor de fyller inn informasjon gjennom undersøkelsen. Ansatte sa også at undersøkelsesrapport og vedtak primært ferdigstilles parallelt, men at det kunne forekomme tilfeller hvor vedtak ble skrevet før undersøkelsesrapporten.

Saksgjennomgangen viser at barneverntjenesten kommer raskt i gang med undersøkelser og har ikke noen fristoversittelser.

I intervju sa ansatte at de varsler ny kommune når en familie flytter underveis i undersøkelsen. Det var ingen saker i saksgrunnlaget, hvor familien flyttet underveis i undersøkelsen.

I intervju kommer det frem at barneverntjenesten ved halvårsrapporteringen første halvår 2020 hadde avvik knyttet til Covid-19 pandemien, uten at de ble beskrevet nærmere. I saksgrunnlaget var det en sak, hvor det kom frem at første samtale ble tatt på telefon på grunn av Covid-19 og en sak, hvor det kom fram at barneverntjenesten snakket med foreldrene hver for seg per telefon pga. Covid-19. Utover dette kom det frem i intervju at det i kommunen ikke har vært noen begrensinger eller restriksjoner knyttet til Covid-19, som har fått innvirkning på barneverntjenestens arbeid med undersøkelser. Ingen av foreldrene vi snakket med hadde opplevd at undersøkelsen ble påvirket av Covid-19 på noen måte.

I intervjuene med foreldre spurte Statsforvalteren blant annet om hvordan de hadde opplevd kontakten med barneverntjenesten, og om de hadde fått hjelp. De fleste foreldrene ga uttrykk for at møtet med barneverntjenesten var en positiv opplevelse. Det kom imidlertid frem at noen av foreldrene ikke opplevde å ha blitt hørt eller å ha blitt tilstrekkelig påkoblet i undersøkelsen. Flere av foreldrene ga uttrykk for at de opplevde starten av undersøkelsen som negativ, men at dette som oftest endret seg underveis. Det var også flere foreldre som ga uttrykk for at de opplevde at barneverntjenesten var på tilbudssiden og ønsket å tilby dem hjelp dersom det var behov for det. Vi så at det i enkelte saker var innvilget hjelpetiltak i form av økonomisk støtte.

4. Vurdering av faktagrunnlaget opp mot aktuelt lovgrunnlag

I dette kapittelet vurderer vi fakta i kapittel 3 opp mot lovbestemmelsene i kapittel 2.

Organisering og styring

Statsforvalteren vurderer etter intervju at kommunens organisering er klar. *Vi anbefaler at organisasjonskartet oppdateres snarlig når endringer gjøres, slik at det til enhver tid kommer klart frem hvordan kommunen er organisert.*

Statsforvalteren vurderer at kommunens ansvarsfordeling, rapporteringslinjer og avgjørelsesmyndighet er kjent for de ansatte i barneverntjenesten. Rapporteringslinjene mellom barnevernleder og administrativ ledelse vurderer vi som tydelige på tilsynstidspunktet. Vi vurderer også at politisk ledelse holdes orientert gjennom tertialvise rapporteringer til formannskapet.

Statsforvalteren vurderer det som positivt at kommunen har kartlagt ansattes formelle kompetanse og at det er foretatt en ROS-analyse i barneverntjenesten. Det er ikke kartlagt hvilken kompetanse barneverntjenesten trenger i arbeidet med undersøkelser. *Statsforvalteren vurderer at kommunen må sørge for at barneverntjenesten innehar tilstrekkelig barnevernfaglig og juridisk kompetanse, til å sikre at arbeidet som gjøres er i tråd med gjeldende lovverk.*

Arbeid med undersøkelser

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten har rutiner og maler, men at noen av disse ikke er oppdaterte. Ikke alle rutinene blir fulgt, og flere av malene i Familia brukes på feil/misvisende måte. Dette bidrar til at lovens krav ikke overholdes i arbeidet med undersøkelsene. *Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten har et forbedringspotensial i å sikre at rutiner og prosedyrer følges gjennom hele undersøkelsen, samt at de oppdateres jevnlig, ved lovendringer og nye faglige anbefalinger. Barneverntjenesten har også ett forbedringspotensial i å sikre ansatte har tilstrekkelig kunnskap til at malene blir brukt på riktig måte.*

Oppstart og planlegging

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten ved meldingsgjennomgang ikke dokumenterer konklusjonsdato og vurderinger knyttet til konklusjon av meldinger. *Vi vurderer det som positivt at barneverntjenesten skal begynne å bruke meldingsgjennomgangsskjema. Gjennom å bruke meldingsgjennomgangsskjema vil barneverntjenesten både kunne få konklusjonsdatoen tydelig frem og bli mer presis i hva som skal undersøkes.*

Statsforvalteren vurderer at barnevernleder har oversikt over at undersøkelsene blir planlagt og saksgrunnlaget viser at det foreligger undersøkelsesplan i alle saker. Statsforvalteren vurderer imidlertid at praksisen på tilsynstidspunktet; hvor det ikke kom klart frem hva som skulle undersøkes, vurderinger ikke dokumenteres, undersøkelsesplanene bestod i oppramsing av- og dato for- aktiviteter og at foreldrene i svært liten grad involveres, fører til at undersøkelsen ikke fremstår som planmessig utført. *Statsforvalteren vurderer at denne praksisen verken har blitt fanget opp eller korrigert. Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten har et forbedringspotensial i å involvere og samarbeide med foreldre i planlegging av undersøkelsen. Statsforvalteren vurderer også at barneverntjenesten har et forbedringspotensial i å planlegge undersøkelsene, slik at de blir mer målrettet. I dette ligger det å få tydelig frem hva som skal undersøkes og hvorfor, hvilke aktiviteter som skal gjennomføres og hva de skal avklare/belyse.* Ved å beskrive tydelig hva som skal undersøkes vil det være tydeligere for barneverntjenesten hvilke justeringer som er nødvendige underveis. Ved å involvere foreldrene i større grad vil barneverntjenesten både kunne øke forståelsen og samarbeidet med foreldrene.

Det er ikke et lovkrav at det må foreligge en skriftlig undersøkelsesplan, men for at undersøkelsen skal kunne gjennomføres forsvarlig må det være en viss systematikk i den, og da kan en skriftlig undersøkelsesplan være et nyttig verktøy. Undersøkelsesplanen vil både kunne gi en oversikt over hvordan undersøkelsen skal gjennomføres og representere en skriftliggjøring av en systematisk arbeidsform. En god undersøkelsesplan kjennetegnes av det kommer tydelig frem hva som skal undersøkes, hvilke aktiviteter som skal gjennomføres og hva de skal belyse.

Samarbeid med foreldrene

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten ikke alltid sikrer at begge foreldre får tilstrekkelig informasjon, til rett tid, gjennom hele undersøkelsen, slik at de kan ivareta sine partsrettigheter. *Det foreligger brudd på forvaltningsloven § 17. Barneverntjenesten har også ett forbedringspotensial i å sikre at alle ansatte kjenner til og praktiserer forvaltningslovens regler om partsrettigheter.*⁴ Statsforvalteren vurderer også at barneverntjenesten ikke sikrer tilstrekkelig samarbeid med foreldrene på alle stadier av undersøkelsen. *Det foreligger brudd på barnevernloven § 1-7.* Statsforvalteren påpeker også, i kraft av at Kautokeino er en samiskspråklig kommune, hvor samisk og norsk er likestilt, at kommunen kan vurdere om barneverntjenesten aktivt bør tilby foreldre skriftlig informasjon på samisk.

⁴ Se Bufdir sitt saksbehandlingsrundskriv pkt. 3.1.2.2 «Partsrettigheter i en undersøkelsessak»

Innhenting av opplysninger

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten ikke alltid innhenter gyldig samtykke før informasjon innhentes. Statsforvalteren finner det også nødvendig å påpeke at det ikke kommer tydelig frem av samtykkeskjemaene hvilken type informasjon som kan innhentes fra de ulike instansene. *Det foreligger brudd på barnevernloven § 6-4 femte ledd. Statsforvalteren vurderer også at barneverntjenesten har et forbedringspotensial i å sikre at det kommer klart frem i samtykket hvilken informasjon det samtykkes til at blir innhentet.*

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenestens innhentingspraksis på tilsynstidspunktet verken er i samsvar med lovkrav eller god praksis. Når informasjonsinnhenting ikke tilpasses den enkelte saken, blir det tilfeldig om opplysningene som innhentes er egnet til å opplyse saken. I denne forbindelsen vurderer Statsforvalteren også at barneverntjenesten ikke alltid gjennomfører undersøkelsene så skånsomt som mulig. Vi viser til at det i saksgrunnlaget kom frem eksempler på at barneverntjenesten innhentet sensitiv informasjon om familier som ikke var relevant for saken. *Det foreligger brudd på barnevernloven § 4-3 andre ledd og forvaltningsloven § 17.*

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten blander sammen informasjonsinnhenting på bakgrunn av samtykke og pålegg i malene for informasjonsinnhenting. Barneverntjenesten må skille mellom disse to måtene å innhente informasjon på. I utgangspunktet skal informasjon innhentes etter samtykke fra foreldrene (anmodning), og barneverntjenesten har kun hjemmel til å gi pålegg om informasjon som er eksplisitt nevnt i barnevernloven § 6-4 andre og tredje ledd. I pålegget må det konkrete hjemmelsgrunnlaget komme frem (hvilke bokstaver i barnevernloven § 6-4 annet ledd, eventuelt tredje ledd, som er bakgrunnen for pålegget).⁵ Statsforvalteren vurderer også at det ikke alltid kommer frem av innhentingsbrevene om foreldrene har samtykket og/eller er informert om innhenting. *Statsforvalteren vurderer at feil bruk av hjemmelen for pålegg er brudd på barnevernloven § 6-4. Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten må sikre at malene brukes riktig og at ansatte har tilstrekkelig opplæring i forskjellen mellom informasjonsinnhentingsformene. I den sammenhengen vurderer vi det som positivt at barneverntjenesten selv har gitt uttrykk for at de er klar over problematikken og at de vil endre malene, slik at det er i tråd med regelverket.*

⁵ Om pålegg, se; Tolkingsuttalelse – barnevernloven § 6-4 annet ledd – pålegg om opplysninger, Bufdir, 18.06.2020, referanse 2020/52148-2

Bruk av tolk, sakkyndig og melding til ny kommune

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten bruker tolk ved behov og har kunnskap om når sakkyndig bør engasjeres, samt varsler ny kommune dersom familien flytter mens undersøkelsen pågår.

Barnets medvirkning

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten hovedsakelig snakker med og/eller observerer barn, men at barnet ikke alltid gis mulighet til å snakke med barneverntjenesten alene. Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten ikke alltid snakker med barnet om de bekymringsfulle forholdene og barnets situasjon, eller fanger opp og tar med seg bekymringsfulle temaer barnet tar opp videre i undersøkelsen. *Statsforvalteren vurderer at barneverntjenestens praksis omkring samtaler med barn verken er i tråd med lovverket eller god praksis. Slik praksisen var på tilsynstidspunktet sikres det ikke at barnet får medvirke i saken og det foreligger risiko for at viktig informasjon om bekymringen og/eller barnets situasjon «glipper». Barneverntjenesten har ikke ivare tatt sin plikt til å sikre barnets rett til medvirkning. Dette er brudd på barnevernloven § 1-6 og barnekonvensjonen art. 12. Barneverntjenesten har også et forbedringspotensial i å dokumentere hvorfor barn ikke gis tilbud om å snakke med barneverntjenesten alene.*

Dokumentasjon

Alle relevante opplysninger og vurderinger skal dokumenteres i en undersøkelse. Skriftlighet sikrer den enkeltes rettssikkerhet og gjør det mulig å overprøve barneverntjenesten sine vurderinger og beslutninger i saken. Det skal være synlig hva som er gjort og hvorfor det er gjort. Det skal også komme frem hva barnet og foreldrene har gitt uttrykk for og hvordan dette har blitt vurdert av barneverntjenesten. Dokumentasjon er viktig for å få en systematisk og kontrollerbar undersøkelse.

Statsforvalteren vurderer det som positivt at barneverntjenesten i flertallet av sakene dokumenterer faktaopplysninger – og vurderinger etter hjemmebesøk og samtaler. Statsforvalteren vurderer imidlertid at juridiske og barnevernfaglige vurderinger ved oppstart, underveis og ved avslutningen av undersøkelsene ikke kommer frem i alle saker. Selv om ansatte i intervju sa at vurderingene gjøres, kan vi ikke gjenfinne dem i sakene. Saksgrunnlaget viser at når undersøkelsen avsluttes skrives det undersøkelsesrapport og vedtak i alle saker. Barneverntjenesten oppsummer aktiviteter, faktiske forhold og innhentede opplysninger i undersøkelsesrapportene. Hvilke vurderinger barneverntjenesten har gjort av hvordan dette påvirker barnets totale omsorgssituasjon kommer

ikke frem i alle sakene. Statsforvalteren vurderer også at konklusjonene ikke alltid er logisk i forhold til den samlede vurderingen og de utfordringene som er beskrevet. I vedtakene kommer det heller ikke alltid frem hvordan barnets mening er vurdert og vektlagt, eller hvordan barnets beste er vurdert. *Samlet sett foreligger det brudd på forvaltningsloven §§ 24 og 25 jf. barnevernloven § 6-3 a og god forvaltningsskikk.*

Covid-19 pandemien

Statsforvalteren vurderer at den pågående Covid-19 (korona) pandemien ikke har påvirket kvaliteten og fremdriften i barneverntjenestens undersøkelsesarbeid. Ved behov har barneverntjenesten funnet alternative løsninger, som har gjort at undersøkelsesaktiviteten likevel har blitt gjennomført.

Avslutning

Det følger av forvaltningsloven at saken skal være så godt opplyst som mulig, før den avsluttes. Det betyr at alle relevante sider av bekymringen og bekymringsfulle forhold som kommer frem i undersøkelsen, må undersøkes før saken kan avsluttes. Saksgjennomgangen viser at det foreligger flere saker, hvor barneverntjenesten ikke har undersøkt de bekymringsfulle forholdene eller ikke har undersøkt dem i tilstrekkelig grad. *Statsforvalteren vurderer at dette skjer i så mange saker at det foreligger brudd på forvaltningsloven § 17.*

Alle undersøkelsene avsluttes snarest og innen lovens frist. Det er i utgangspunktet bra at en familie slipper å stå i en undersøkelse lengre enn nødvendig, med tanke på de belastningene det kan medføre. Likevel må barneverntjenesten sikre at alle nødvendige undersøkelser gjøres og at de gjøres omfattende og grundig nok, sett opp mot bekymringen og alvorlighetsgraden. At undersøkelsen avsluttes for raskt, kan medføre at undersøkelsen blir uforsvarlig og ikke i samsvar med lovkrav. *Statsforvalteren vurderer at det i saksgrunnlaget foreligger flere saker, som er avsluttet for raskt, uten at alle bekymringsfulle forhold er tilstrekkelig undersøkt og konkludert.*

Samlet sett vurderer Statsforvalteren at undersøkelsene ikke planlegges og styres, slik at det kan sikres at barneverntjenesten undersøker og konkluderer på alle relevante forhold. I barneverntjenestens arbeid med undersøkelser, fra oppstart til avslutning, foreligger det svikt på såpass mange områder at risikoen for uforsvarlige undersøkelser er høy. Dette fører igjen til høy risiko for at barn og familier ikke får riktig hjelp til riktig tid. *Det foreligger brudd på barnevernloven § 1-4 (forsvarlighet).* Statsforvalteren vurderer at svikten ofte starter allerede i undersøkelsens

oppstartsfasen. Deretter blir det en «dominoeffekt», hvor svikt på ett område medfører svikt på ett annet område. Ett eksempel på dette er at hvis undersøkelsen ikke planlegges, så innhentes ikke relevant informasjon eller det innhentes for mye eller for lite informasjon.

Kontroll

Statsforvalteren vurderer at barneverntjenesten har rutiner og prosedyrer, som er egnet til at barnevernleder kan følge med på å sikre at arbeidet med undersøkelser er i tråd med gjeldende regelverk. Til tross for dette vurderer Statsforvalteren at barneverntjenestens sitt arbeid med undersøkelser hverken er i tråd med god praksis eller lovverk, og at den totale situasjonen ikke er fanget opp. Kommunen har ikke et system for å avdekke svikten. *Det foreligger brudd på barnevernloven § 2-1 andre ledd, jf. kommuneloven § 25-1 (internkontroll).*

Statsforvalteren vurderer at kommunens interkontroll ikke fungerte etter sin hensikt på tilsynstidspunktet. Internkontrollrutinene var hverken oppdaterte eller ble praktisert. Kommunens ordning med to avvikssystem fremstår som rotete og uhensiktsmessig. Det foreligger risiko både for at avvik ikke meldes og for at uheldig/ulovlig praksis verken fanges opp eller korrigeres. For at kommunen skal ha en mulighet til å systematisk skaffe seg oversikt, og å følge med på områder hvor det er svikt og/eller fare for svikt, er det avgjørende at avvik meldes og dokumenteres i et felles avvikssystem som alle ansatte har opplæring i å bruke. *Statsforvalteren vurderer at kommunen ikke har en fungerende internkontroll. Det foreligger brudd på kommuneloven § 25-1 (internkontroll).*

5. Fylkesmannens konklusjon

Her presenterer vi konklusjonen av vår undersøkelse, basert på vurderingene i kapittel 4.

Fylkesmannens konklusjon:

Kautokeino kommune sikrer ikke at:

- arbeidet med undersøkelser blir tilstrekkelig faglig forsvarlig gjennomført, fulgt opp og kontrollert.
- barn får mulighet til å medvirke, at det samarbeides med foreldre og at foreldre får ivarett sine partsrettigheter gjennom undersøkelsen.

- undersøkelsen gjennomføres så skånsomt som mulig, ikke gjøres mer omfattende enn formålet tilsier og at saken er godt nok opplyst før det konkluderes.
- nødvendig dokumentasjon av barnevernfaglige vurderinger, herunder barnets beste, gjøres underveis og til slutt i undersøkelsene.

Dette er brudd på barnekonvensjonen art. 12, barnevernloven §§ 1-4, 1-6, 1-7, 4-3 andre ledd, 6-3 a, 6-4, 6-4 femte ledd og forvaltningsloven §§ 13 a nr. 1, 17, 24 og 25 og god forvaltningsskikk, samt barnevernloven § 2-1 andre ledd og kommuneloven § 25-1.

6. Oppfølging av påpekte lovbrudd

Tilsynsmyndigheten ber om at Kautokeino barneverntjeneste v/Kautokeino kommune om å utarbeide en plan for hvordan lovbruddene skal rettes. Planen må inneholde beskrivelse av tiltak for å rette lovbruddene, og opplysninger om når kommunen forventer at lovbruddene skal være rettet. Videre må planen inneholde beskrivelse av hvordan ledelsen skal følge med på, og kontrollere at tiltakene fører til forventet endring. Planen må oversendes oss **innen 26. mai 2021**.

Den endelige rapporten vil bli oversatt til samisk og publisert på Statsforvalterens i Troms og Finnmarks sine nettsider. Rapporten vil også bli oversendt til Statens helsetilsyn for publisering på www.helstilsynet.no.

Med hilsen

Hilde Bremnes (e.f.)
oppvekst- og barneverndirektør

Solfrid Andersen
seniorrådgiver oppvekst og barnevern

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

GUOVDAGEAINNU SUOHKAN / KAUTOKEINO
KOMMUNE v/barneverntjenesten

Bredbuktnesveien 6 9522 KAUTOKEINO

Vedlegg: Gjennomføring av tilsynet

I dette vedlegget omtaler vi hvordan tilsynet ble gjennomført, og hvem som deltok.

Varsel om tilsynet ble sendt 11.12.2020.

I dette tilsynet har vi gjennomført samtale med 5 foreldre som har hatt undersøkelse fra barneverntjenesten i Kautokeino kommune.

Tilsynet ble gjennomført digitalt, og innledet med et kort informasjonsmøte 23.02.2021.

Oppsummerende møte med gjennomgang av funn ble avholdt 24.02.2021.

Dokumentene fikk vi primært tilsendt og gjennomgått på forhånd. Vi fikk også ettersendt dokumentasjon som ble gjennomgått etter at tilsynet var gjennomført på Microsoft Teams. Følgende dokumenter ble gjennomgått og vurdert som relevante for tilsynet:

- Årsrapport for 2019
- Virksomhetsplan for kultur og oppvekst 2020
- Oppvekstplan for Kautokeino kommune 2019-2025
- Politisk delegasjonsreglement for Kautokeino kommune, vedtatt 15.12.2016
- Rutiner undersøkelser
- Stillingsbeskrivelse; barnevernleder og barnevernkonsulent
- Oversikt over ansatte i barneverntjenesten
- Kompetansekartlegging for læringsnettverk i Vest-Finnmark
- Skjema – nyansatte i barneverntjenesten
- Skjema for kartlegging og risikovurdering (ROS) og handlingsplan
- Retningslinjer og rutiner for varsling av kritikkverdige forhold i Kautokeino kommune, av 22. mai 2008
- Internkontroll i barneverntjenesten i Kautokeino kommune
- Avviksrutiner – fristbrudd undersøkelser

Tilsynet har gjennomgått de 20 siste undersøkelsene, fra mottak av bekymringsmelding til avsluttende vedtak i undersøkelsen.

I tabellen under gir vi en oversikt over hvem som ble intervjuet, og hvem som deltok på oppsummerende møte ved tilsynsbesøket. Ordfører Hans Isak Olsen deltok på informasjonsmøtet.

Navn	Funksjon/stilling	Intervju	Oppsummerende møte
Svanhild Camilla Utsi	Barnevernleder	☒	☒
Johan Eivind Gaup	Saksbehandler	☒	☒
Inga Britt Elen Aslaksdatter Siri	Prosjektstilling	☒	☒
Kent Valio	Kommunedirektør	☒	☒
Bodil Utsi Vars	Kommunalleder	☒	☐
Terese Olli Sara	Virksomhetsleder	☒	☒

Utkast til rapport ble oversendt kommunen 6. april 2021 med frist for merknader 28. april 2021. Vi mottok ingen tilbakemelding på rapporten innen fristen.

Disse deltok fra tilsynsmyndigheten:

seniorrådgiver, Tori Greni, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, revisor

seniorrådgiver, Janne Pedersen, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, revisor

seniorrådgiver, Solfrid Andersen, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, revisjonsleder